

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/101/2015
Identifikačné číslo spisu:	5712209937
Dátum vydania rozhodnutia:	09.12.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5712209937.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky O. A., bývajúcej vo J., proti odporcom 1/ J. J. bývajúcemu v D., t.č. I., zastúpenému Mgr. Petrom Švarcom, advokátom, so sídlom v Prievidzi, Nám. slobody 1/17, 2/ maloletému D. A., bývajúcemu u matky a zastúpenému kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, pracovisko Turčianske Teplice, o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému po určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov pred súdom, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp.zn. 12 P 193/2012, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2014, sp.zn. 10 CoP 58/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2014, sp.zn. 10 CoP 58/2014 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Martin zo 7. mája 2014 č.k. 12 P 193/2012-173 o určení výživného v období od 1.januára 2014 a o zameškanom výživnom za dobu od 1. apríla 2014 do 7. mája 2014 z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Martin rozsudkom zo 7. mája 2014 č.k. 12 P 193/2012-173 v štádiu konania po určení otcovstva k maloletému D. A., zveril maloletého D. A., do osobnej starostlivosti navrhovateľky (matky), ktorá ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Odporcovi 1/ uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého od 2. júla 2012 do 31. januára 2013 k rukám matky sumou 40 € mesačne, s účinnosťou od 1. februára 2013 do 31. decembra 2013 výživným v sume 100 € mesačne a s účinnosťou od 1. januára 2014 výživným v sume 120 € mesačne, zročným vždy 20-teho dňa v mesiaci vopred, k rukám navrhovateľky. Dlh na výživnom za obdobie od 2. júla 2012 do 7. mája 2014 v sume 1 980 € povolil odporcovi 1/ splácať v pravidelných mesačných splátkach v sume 20 €, spolu s bežným výživným, počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku, pričom omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého dlhu. Odporcovi 1/ uložil povinnosť zaplatiť odporcovi 2/ sumu 300 € titulom nákladov na nákup detskej výbavičky do 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku uplatnený nárok navrhovateľky zamietol. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti rozsudku. O zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky rozhodol súd v zmysle § 24 a 25 Zákona o rodine s odôvodnením, že u nej boli zistené najlepšie výchovné podmienky pre maloletého, navrhovateľka s dieťaťom od narodenia žije, zatiaľ čo odporca má

vlastnú rodinu a o maloletého neprejavuje záujem. Vyživovaciu povinnosť otca určil súd v zmysle § 62 a nasl. Zákona o rodine s ohľadom na výsledky vykonaného dokazovania odo dňa podania návrhu, nakoľko nezistil žiadne výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by si vyžadovali priznanie výživného odo dňa narodenia dieťaťa tak, ako to žiadala matka. Pri určení výživného za rok 2012 vychádzal zo skutočností, že otec mal v tomto období nižší príjem, ale iba jednu vyživovaciu povinnosť. Od 1. februára 2013 však nastúpil do nového zamestnania, kde dosiahol vyšší zárobok, pričom súd zohľadnil, že matka má veľmi nízky príjem a nemôže finančne na výživu dieťaťa výrazne prispievať. Od 1. januára 2014 otec dosahuje príjem viac ako 900 € mesačne, preto súd určil výživné až v sume 120 € s ohľadom na odôvodnené potreby dieťaťa a nízky príjem matky. Súčasne určil dlh na výživnom za obdobie od 2. júla 2012 do 7. mája 2014 v celkovej výške 1980 €, ktoré povolil otcovi splácať v splátkach tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Vo zvyšku návrh navrhovateľky na určenie výživného zamietol. Súd konštatoval, že k nárokom dieťaťa, ktoré sú súčasťou výživy, patrí aj nárok na detskú výbavu, ktorú preukázateľne zaobstarala matka dieťa pri jeho narodení vo výške viac ako 1 000 €. Matka dieťaťa žiadala z tejto sumy uhradiť len 300 €, preto súd považoval jej nárok v tejto časti za legitímny a priznal dieťaťu nárok na úhradu tejto sumy voči odporcovi. Vzhľadom k tomu, že ide o finančné prostriedky vynaložené matkou, formuloval výrok rozhodnutia tak, ako je uvedené a povolil otcovi splácať túto čiastku v splátkach. O trovách konania rozhodol podľa § 151 ods.3 O.s.p., pretože ich matka nevyčísľala v čase vyhlásenia rozhodnutia.

Krajský súd v Žiline na odvolanie otca proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o určení vyživovacej povinnosti od 1. januára 2014 mesačnou sumou 120 €, rozsudkom z 26. septembra 2014, sp.zn. 10 CoP 58/2014 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletého D. A., v sume 120 € mesačne s účinnosťou od 1. januára 2014, s tým, že bežné výživné v sume 100 € je otec povinný platiť vždy do 20-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky a 20 € na tvorbu úspor je otec povinný platiť na osobitný účet maloletého zriadený matkou, vždy do 20-teho dňa v mesiaci. Zameškané výživné za dobu od 1. januára 2014 do 7. mája 2014 v sume 400 € je otec povinný platiť k rukám matky spolu s bežným výživným v splátkach po 15 € mesačne a zameškané výživné za dobu od 1. januára 2014 do 7. mája 2014 v sume 80 € na osobitný účet maloletého v splátkach po 10 € mesačne spolu s bežným výživným. Matke uložil povinnosť zriadiť maloletému osobitný účet na príjem časti výživného určeného na tvorbu úspor a oznámiť písomne číslo účtu otcovi v lehote 7 dní od jeho zriadenia s tým, že na nakladanie s prostriedkami na osobitnom účte maloletého je potrebný súhlas súdu. Vo zvyšku ponechal rozhodnutie okresného súdu nedotknuté. Výrok rozsudku o trovách konania potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods.1 O.s.p.). V odôvodnení uviedol, že z potvrdenia zamestnávateľa odvolateľa jednoznačne vyplýva, že jeho priemerná čistá mesačná mzda za prvé dva mesiace roku 2014 bola vo výške 961,32 €. Tým bola vyvrátená ničím nepodložená odvolacia námietka otca, že jeho čistý mesačný plat je 680 €. Rovnako bolo nesporne preukázané, že došlo k výraznému nárastu príjmovej situácie otca, preto súd prvého stupňa postupoval správne, keď zvýšil výživné s účinnosťou od januára 2014. K odvolateľovým námietkam týkajúcim sa jeho celkových životných nákladov vo výške 615 €, odvolací súd uviedol, že právna úprava vyživovacej povinnosti rieši konflikt výdavkov jednoznačne v prospech maloletých detí a umožňuje určité pasíva povinnej osoby zhodnotiť ako nie nevyhnutné a neprihliadať na ne. Z tohto dôvodu nebolo možné prihliadať na splátky úverov prevzatých od nebankových subjektov ako na okolnosti vylučujúce či znižujúce vyživovaciu povinnosť otca. V zmysle vyšetrovacej zásady krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutie aj nad rámec podaného odvolania, pričom nezistil žiadne pochybenia súdu prvého stupňa. S ohľadom na aktuálny rozsah potrieb na strane maloletého dieťaťa považoval odvolací súd za vhodné presunúť časť súdom určenej vyživovacej povinnosti na tvorbu úspor. Z tohto dôvodu pristúpil k formulačnej zmene výroku rozsudku súdu prvého stupňa o určení spôsobu plnenia vyživovacej povinnosti tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia. Vzhľadom na to, že si súd prvého stupňa vymienil rozhodnutie o trovách konania na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, odvolací súd o trovách odvolacieho konania nerozhodoval.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie otec (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť svojho dovolania odôvodnil tým, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (odňatie možnosti účastníka konať pred súdom), súčasne ako dôvod podaného dovolania uviedol ustanovenie §

241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci). Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu mu do dnešného dňa nebolo doručené do vlastných rúk. Odňatie možnosti konať videl dovolateľ v tom, že odvolací súd rozhodol o jeho odvolaní bez nariadenia pojednávania, a preto nemal možnosť vyjadriť sa k veci, klásť protistrane otázky, predložiť dôkazy. K určenej výške výživného uviedol, že nie je schopný platiť ho, pretože jeho mesačný čistý príjem predstavuje 650 €, žije v spoločnej domácnosti so svojou partnerkou, ktorá je na materskej dovolenke a má vyživovaciu povinnosť aj k tomuto dieťaťu. Následne špecifikoval výšku a druh svojich mesačných výdavkov. Na uvedené skutočnosti odvolací súd vôbec neprihliadol, čím rozhodol v rozpore s ustanovením § 75 ods.1 Zákona o rodine. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie krajského súdu vo výroku o určení výšky vyživovacej povinnosti v znení, ktoré uviedol v dovolacom návrhu.

Matka ani kolízny opatrovník sa k dovolaniu otca písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie bolo podané včas oprávnenou osobou, zastúpenou v súlade s ustanovením § 241 ods. 1 druhá veta O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Podľa výslovného znenia § 238 ods. 4 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1, 2 a 3 neplatia, ak ide o dovolanie podané vo veciach upravených zákonom o rodine okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva a zapretí rodičovstva, o osvojení.

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákonom o rodine (vo veci určenia vyživovacej povinnosti k maloletému). Ide teda o rozhodnutie, ktoré je taxatívne vymenované v ustanovení § 238 ods. 4 O.s.p. ako rozhodnutie, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Preto prípustnosť dovolania otca z ustanovenia § 238 O.s.p. nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z

hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodíť.

Dovolateľ výslovne namietal, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods.1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). To znamená, že nie každé porušenie procesných predpisov súdom a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu vady konania, ktorú má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľ tvrdil, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu mu nebol k dnešnému dňu doručený do vlastných rúk. Uvedené tvrdenie sa však nezakladá na skutočnosti, pretože podľa obsahu spisu dovolateľ prevzal rozsudok odvolacieho súdu do vlastných rúk dňa 23. októbra 2014, pričom uvedenú skutočnosť potvrdil vlastnoručným podpisom na poštovej doručenke nachádzajúcej sa na č.l. 215 spisu. Vzhľadom k tomu, že v zmysle § 45 ods. 2 O.s.p. sa údaje na doručenke považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak, bolo povinnosťou dovolateľa predložiť dovolaciemu súdu dôkazy preukazujúce nepravdivosť údajov na doručenke. Dovolateľ však svoju dovoláciu námietku založil len na tvrdení o nedoručení rozhodnutia bez ďalšieho. Z týchto dôvodov dovolací súd musel vychádzať z údajov na doručenke preukazujúcich prevzatie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dovolateľom do vlastných rúk a preto jeho námietku vyhodnotil ako nedôvodnú.

K námietke dovolateľa, že odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania, dovolací súd poukazuje na ustanovenia § 214 ods.1 O.s.p. (pzn. dovolacieho súdu : v znení účinnom v čase rozhodovania odvolacieho súdu), ktoré ukladá odvolaciemu súdu povinnosť nariadiť na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej pojednávanie vždy, ak a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c) ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d) to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.).

Z vyššie citovaného ustanovenia vyplýva, že (len) v prípadoch uvedených v § 214 ods.1 O.s.p. je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie, v ostatných prípadoch môže rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p., bude nariadené odvolacie pojednávanie, rozhoduje odvolací súd sám.

V danom prípade: a/ odvolací súd dospel k záveru, že netreba zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/

súd prvého stupňa nerozhodoval podľa § 115a, c/ nejde o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a d/ nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem.

Keďže odvolací súd nedospel k záveru, že vo veci bolo potrebné nariadiť pojednávanie ani v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., dovolací súd konštatuje, že postup odvolacieho súdu, ktorý rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania, zodpovedal § 214 O.s.p. a nemal za následok procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd dodáva, že odvolacím súdom boli dodržané aj formálne podmienky pre vyhlásenie rozsudku bez nariadenia pojednávania v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého o veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Túto povinnosť v danom prípade odvolací súd splnil vid' „Zoznam vecí“ určených na deň 26. septembra 2014 na prejednanie a rozhodnutie bez nariadenia ústneho pojednávania na Krajskom súde Žilina (vid' č.l. 207 spisu), ktoré potvrdzuje, že oznámenie bolo na úradnej tabuli tohto súdu vyvesené 19. septembra 2014 a z nej zvesené 26. septembra 2014. Uvedený postup odvolacieho súdu bol teda plne súladný so znením § 156 ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom k povinnosti vyplývajúcej dovolaciemu súdu z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd existenciou procesných väd konania v zmysle § 237 O.s.p. aj nad rámec dovolacej argumentácie účastníka konania a po preskúmaní odvolacieho konania dospel k záveru, že odvolací súd v konaní nepostupoval v súlade s ustanovením § 213 O.s.p.

V zmysle § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7. Ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (§ 213 ods. 2 O.s.p.). Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 63 ods. 3 Zákona o rodine, ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať aj tvorbu úspor. V takom prípade súd uvedie pri určení výživného sumu výživného, ktorá je určená na tvorbu úspor, a uloží povinnému rodičovi, aby túto sumu poukazoval na osobitný účet maloletého dieťaťa, ktorý v prospech neho zriadi rodič, ktorému bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti. Na nakladanie s prostriedkami na účte maloletého dieťaťa je potrebný súhlas súdu.

Zmyslom a účelom bežného výživného poskytovaného rodičom na základe povinnosti určenej ustanovením § 62 Zákona o rodine je pokrytie všetkých aktuálnych mesačných potrieb dieťaťa. Ide o vyjadrenie tzv. spotrebného charakteru bežného výživného. Súd preto určuje výživné v takej výške, ktorá bude zodpovedať preukázateľným mesačným výdavkom potrebným na uspokojenie potrieb dieťaťa bez toho, aby po ich uhradení vznikli ďalšie finančné rezervy. Inými slovami výživné nemá slúžiť na vytváranie peňažnej úspory určenej na budúce ešte neexistujúce výdavky dieťaťa, ale na jeho súčasnú „spotrebu“.

Z tohto dôvodu zákonodarca v následnom ustanovení § 63 ods. 3 Zákona o rodine umožnil určenie výživného na tzv. tvorbu úspor, ktoré predstavuje výnimku zo zásady spotrebného charakteru bežného výživného. Hoci sa platí tiež v pravidelných časových intervaloch popri bežnom výživnom, má odlišný účel, ako aj ďalšie osobitosti, ktoré je nevyhnutné brať do úvahy pri jeho určovaní súdom. Výživné určené na tvorbu úspor sa poskytuje nad rámec aktuálnych mesačných potrieb dieťaťa spravidla za účelom zabezpečenia nákladov na budúce bývanie, štúdium, či zdravotnú starostlivosť alebo iné osobitné

výdavky presahujúce bežnú spotrebu dieťaťa. Ďalším podstatným prvkom odlišujúcim výživné určené na tvorbu úspor od bežného výživného je platobné miesto a spôsob nakladania s týmito peňažnými prostriedkami. Kým bežné výživné sa platí k rukám rodiča, ktorý s ním v podstate nakladá podľa svojho uváženia, nakladať s úsporami môže výlučne dieťa, ktorému sú určené a preto sa tieto finančné prostriedky ukladajú na účet dieťaťa a ich použitie je možné len so súhlasom súdu. Súd môže rozhodnúť o povinnosti rodiča platiť výživné na tvorbu úspor v zmysle citovaného ustanovenia len za predpokladu, že dospeje k záveru o takých priaznivých majetkových pomeroch rodiča, ktoré okrem bežného spotrebného výživného umožňujú rodičovi platiť dieťaťu finančné prostriedky navyše, nad rámec bežného výživného t.j. na vytvorenie úspor pre budúce výdavky. Preto musí v konaní skúmať majetkové pomery rodiča a zdôvodniť, že tieto pomery sú tak nadštandardné, že umožňujú aj tvorbu úspor nad rámec bežného výživného a súčasne musí skúmať aj existenciu odôvodnených potrieb dieťaťa vyžadujúcich si určenie takéhoto výživného.

V predjednávanej veci súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že návrh matky na určenie vyživovacej povinnosti otca k maloletému je dôvodný v rozsahu sumy 120 €. Túto čiastku určil v zmysle ustanovení § 62 a nasl. Zákona o rodine po tom, ako zohľadnil jednak príjmy oboch rodičov maloletého, ich osobné, majetkové a bytové pomery, mieru osobnej starostlivosti rodičov o dieťa a predovšetkým potreby maloletého v aktuálnom čase (mesačné výdavky). Jeho záver bol teda taký, že suma 120 € predstavuje aktuálne mesačné potreby dieťaťa, ktoré je otec maloletého vzhľadom k jeho pomerom schopný platiť.

Odvolací súd tým, že zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že súdom prvého stupňa určené výživné v sume 120 € rozdelil na 100 € ako bežné výživné a sumu 20 € určil na tvorbu úspor, v skutočnosti rozhodol, že aktuálne mesačné potreby dieťaťa pokryje suma 100 € a majetkové pomery otca sú také, že umožňujú aj tvorbu úspor. Návrh matky bol teda dôvodný len v rozsahu 100 €. V konečnom dôsledku odvolací súd nepovažoval rozhodnutie súdu prvého stupňa pokiaľ išlo o výšku určeného výživného za správne. Ustanovenie § 213 ods. 3 O.s.p. síce umožňuje odvolaciemu súdu, aby dospel k vlastnému zisteniu skutkového stavu, ktoré môže byť odlišné od skutkového zistenia, ktoré urobil súd prvého stupňa, avšak len za predpokladu, že dokazovanie sám opakuje a zadováži si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie v zmysle § 132 O.s.p. Odvolací súd však týmto spôsobom nepostupoval, pretože k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa pristúpil bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie a tým nepripustne prehodnotil skutkové zistenia súdu prvého stupňa a dospel k odlišnému rozhodnutiu.

Rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá ani požiadavkám kladeným ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. na jeho odôvodnenie, pretože z neho nevyplyva, aké dôvody viedli odvolací súd k prehodnoteniu záverov súdu prvého stupňa. Odvolací súd totiž svoje rozhodnutie vo vzťahu k splneniu zákonom určených podmienok pre určenie výživného na tvorbu úspor v zmysle § 63 ods. 3 Zákona o rodine nejako neodôvodnil. Z rozhodnutia nie je zrejmé, či vôbec a z akých dôvodov sú majetkové pomery otca natoľko nadštandardné, že mu umožňujú tvorbu úspor nad rámec bežného výživného, a bez riadneho odôvodnenia ostala aj otázka vzťahujúca sa k špeciálnym potrebám dieťaťa vyžadujúcim tvorbu úspor.

Napokon odvolací súd porušil aj ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. Vzhľadom k tomu, že ani jeden z účastníkov nenavrhol tvorbu úspor, pričom táto otázka nebola predmetom konania pred súdom prvého stupňa, ktorý svoje rozhodnutie založil na aplikácii ustanovenia § 62 Zákona o rodine, bolo rozhodnutie odvolacieho súdu z pohľadu účastníkov konania tzv. prekvapivým rozhodnutím. Pokiaľ odvolací súd chcel aplikovať vo veci ustanovenie § 63 ods. 3 Zákona o rodine, ktoré nebolo v doterajšom rozhodovaní veci použité, mal účastníkov vyzvať, aby sa k novej aplikácii tohto ustanovenia aspoň vyjadrili a umožniť im namietat správnosť tohto „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní.

Vyššie uvedené porušenia procesných predpisov zo strany odvolacieho súdu mali za následok odňatie možnosti účastníkom konať pred súdom a zaťažili odvolacie konanie vadou v zmysle § 237 písm. f) O.s.p.

Pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., nemôže byť vecne správne a existencia tejto vady konania sama osebe je natoľko závažná, že v dôsledku nej nemôže obstať zmeňujúci výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu o určení výživného v období od 1. apríla 2014 a o zameškanom výživnom za dobu od 1. apríla 2014 do 7. mája 2014, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Vzhľadom k zrušeniu napadnutého rozhodnutia sa dovolací súd už nezaoberal skúmaním ostatných dovolacích dôvodov namietaných dovolateľom.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.